

PILOT PROJECT: PROACTIEVE ZORG EN ZORG VOOR ZINGEVING VOOR KWETSBARE OUDEREN IN DE HUISARTSENPRAKTIJK MAASTRICHT/HEUVELLAND

Van 1 oktober 2023 tot 1 oktober 2024 is binnen het Expertisecentrum Palliatieve Zorg (EPZ) van het MUMC+ een project opgezet rond proactieve zorg en zorg voor zingeving voor kwetsbare ouderen in huisartsenpraktijken Maastricht/Heuvelland.

De doelen van het project waren:

1. Bewustwording van en deskundigheidsbevordering bij professionals in huisartsenpraktijken met betrekking tot proactieve zorg met geïntegreerde geestelijke zorg voor kwetsbare ouderen.
2. Het verminderen van 'niet-passende zorg' voor kwetsbare ouderen in huisartspraktijken in Maastricht/Heuvelland.
3. Het bevorderen van zelfregie en kwaliteit van leven en kwaliteit van afscheid nemen in de laatste levensfase van patiënten.
4. Identificeren en wegnemen van drempels bij huisartsen, wijkverpleegkundigen en POH-ers om consultatie te vragen bij de consulent palliatieve zorg en de geestelijke verzorger.
5. Meer vroegtijdig herkennen van palliatieve zorgbehoeften, meer proactieve zorgplanning en beter symptoommanagement voor kwetsbare ouderen in huisartsenpraktijken.
6. Meer aandacht voor de zorg voor zingeving voor kwetsbare ouderen in de huisartsenpraktijk.

Hiervoor werd een driedelige interventie uitgevoerd binnen vijf huisartspraktijken in Maastricht:

- Het bijwonen van MDO's kwetsbare ouderen door een consulent palliatieve zorg en een geestelijk verzorger van het MUMC+.
- Het op maat coachen van praktijkondersteuners, wijkverpleegkundigen en huisartsen door een consulent palliatieve zorg en een geestelijk verzorger van het MUMC. Coaching hield in minimaal 1 scholingsmoment en 1 coachingsgesprek. De coaching werd in afstemming met de zorgprofessionals opgezet en uitgevoerd. Onderwerpen die in de coaching aan bod kwamen waren in ieder geval: herkennen van patiënten met een palliatieve zorgbehoefte, communicatie over proactieve zorgplanning, herkennen van zingevingsvragen, kennis van de sociale kaart.
- Het (op aanvraag) inzetten van consulenten palliatieve zorg en geestelijk verzorgers bij patiënten in de huisartsenpraktijk.

Om het project te evalueren zijn gesprekken gevoerd met huisartsen en zijn er twee focusgroepen georganiseerd. Hieronder volgen een aantal aanbevelingen die naar aanleiding van de ervaringen in dit pilot project gedaan worden:

SCHOLING OVER PROACTIEVE ZORGPLANNING ORGANISEREN IN DE EERSTELIJN

- Scholingen over proactieve zorgplanning, palliatieve zorg en zorg voor zingeving kunnen op maat aangeboden worden door het EPZ-M in de huisartsenpraktijken. Er wordt waarde gehecht zowel aan de overdracht van kennis en verwijsmogelijkheden alsook aan het kennen van de gezichten van consulenten van het EPZ-M.
- Een scholing gepland aansluitend aan het MDO ouderen heeft twee belangrijke voordelen, namelijk dat het vaak makkelijker te plannen is en dat er veel verschillende zorgprofessionals aan tafel zitten waardoor de kennisverspreiding breder is en multidisciplinaire samenwerking bevorderd wordt.
- Het in eerste instantie interesseren van huisartsenpraktijken voor een scholing kan moeilijk zijn. Wellicht is het aanvragen van accreditatie een te onderzoeken mogelijkheid om de drempel voor de scholing te verlagen.
- Gezien de hoge werkdruk in de huisartsenpraktijken, is het belangrijk om samen met een praktijk te kijken hoe de scholing en ondersteuning vanuit het EPZ-M de huisartsenpraktijk kan ontlasten en ondersteunen in het bieden van passende zorg voor de kwetsbare oudere patiënt. Het is voor huisartsen en praktijkondersteuners belangrijk dat de scholing en ondersteuning voor de eigen praktijk meerwaarde heeft.
- De individuele begeleiding/'coaching-on-the-job' is een zinvolle manier om praktijkondersteuners en wellicht ook huisartsen te scholen in de specifieke aandachtsgebieden proactieve zorgplanning, palliatieve zorg en zorg voor zingeving. Gezien de relatief grote tijdsinvestering van deze scholing moet ook hier onderzocht worden of er een manier is om de tijd van de consulent palliatieve zorg te vergoeden.

TRANSMURAAL SAMENWERKEN

- Het structureel aansluiten van de consulent palliatieve zorg bij het MDO ouderen is een grote tijdsinvestering voor een relatief kleine opbrengst. Daarom kan een passend aanbod zijn om uitsluitend op aanvraag (enkele keren) aan te sluiten bij het MDO ouderen. Zo kan gericht advies gegeven worden en is er toch ook de mogelijkheid om de transmurale samenwerking te bevorderen.
- Financiering van het bijwonen van het MDO in de huisartsenpraktijk door een consulent palliatieve zorg zou het makkelijker maken om regelmatig aan te kunnen sluiten en de transmurale samenwerking te bevorderen. Deze vraag zou bij PZNL die extramurale consulten vergoed of bij de zorgverzekeraars kunnen worden neergelegd. De aanwezigheid van de geestelijk verzorger bij het MDO wordt vergoed door het Centrum voor Levensvragen.

- Huisartsen of praktijkondersteuners kunnen uitgenodigd worden om een casus in te brengen bij het MDO van het palliatieve team, fysiek of online.
- Het leren van en met elkaar en elkaar durven bevragen over de zorg is een belangrijke factor in de verbetering van de transmurale samenwerking.

BEWUSTWORDING ONDER PATIËNTEN VERGROTEN

- Groepsvoorlichting aan ouderen (burgerbijeenkomsten) lijken een kansrijke mogelijkheid om gesprekken over proactieve zorgplanning ook vanuit de kant van de patiënt op gang te brengen.
- Via de huisartsen kunnen de folders voor proactieve zorgplanning en het centrum voor levensvragen verspreid worden onder patiënten.

Gedurende de looptijd van het project zijn een aantal van de aanbevelingen al (gedeeltelijk) opgepakt. Er wordt in een van de wijken van Maastricht, in samenwerking met twee huisartsenpraktijken, een pilot burgerbijeenkomst georganiseerd voor ouderen over proactieve zorgplanning en zorg voor zingeving. Er is een artikel gepubliceerd in het tijdschrift 'Praktijk', waarin de mogelijkheden voor scholing over proactieve zorgplanning door het EPZ-M onder de aandacht gebracht worden. Ook is er contact gelegd met ZIO (eerstelijnszorg organisatie) om voor de scholingen accreditatie aan te vragen en de scholingen meer onder de aandacht te kunnen brengen van de huisartsenpraktijken. Richting de toekomst zal onderzocht worden hoe we de transmurale samenwerking rond proactieve zorgplanning en zorg voor zingeving verder kunnen versterken.